

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Riadne predbežné stanovisko k návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001, nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 a smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 98/70/ES, pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov, a ktorou sa zrušuje smernica Rady (EÚ) 2015/652

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LPEU/2021/456>

Materiál v pripomienkovom konaní do 19.11.2021

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom hospodárstva SR na základe Článku 12 odseku 5 Systému tvorby stanovísk k návrhom aktov EÚ a stavu koordinácie realizácie politiky EÚ

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Celkovými cieľmi revízie smernice je dosiahnuť zvýšenie využívania energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030, podporiť lepšiu integráciu energetického systému a prispieť k cieľom v oblasti klímy a životného prostredia vrátane ochrany biodiverzity, a tým riešiť medzigeneračné problémy súvisiace s globálnym otepľovaním a stratou biodiverzity. Revízia smernice je nevyhnutná na dosiahnutie prísnejšieho cieľa v oblasti klímy, ako aj na ochranu nášho životného prostredia a zdravia, zníženia našej energetickej závislosti a prispenie k vedúcemu postaveniu EÚ v oblasti technológií a priemyslu spolu s tvorbou pracovných miest a hospodárskym rastom. EK predkladá návrh na zmenu smernice. Vzhľadom na jej relatívne nedávne prijatie (v decembri 2018) sa toto preskúmanie smernice obmedzuje na to, čo sa považuje za najnevyhnutnejšie na nákladovo efektívny prínos k cieľu Únie v oblasti klímy do roku 2030, nepredstavuje preskúmanie smernice v plnej miere, a preto sa prepracované znenie nepovažuje za vhodné.

Postoj RÚZ k materiálu

Celkovými cieľmi revízie smernice je dosiahnuť zvýšenie využívania energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030, podporiť lepšiu integráciu energetického systému a prispieť k cieľom v oblasti klímy a životného prostredia vrátane ochrany biodiverzity, a tým riešiť medzigeneračné problémy súvisiace s globálnym otepľovaním a stratou biodiverzity. RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky. Podporujeme vyjednávaciu pozíciu SR k návrhu smernice o podpore energie z obnoviteľných zdrojov v riadnom predbežnom stanovisku. Aj podľa nášho názoru prvotným cieľom balíčka Fit for 55 by malo byť dosiahnutie uhlíkovej neutrality v roku 2050. Súhlasíme, že nevyhnutným predpokladom úspechu, všeobecnej akceptovateľnosti a dlhodobej udržateľnosti dekarbonizačného úsilia je dôsledné objektívne posudzovanie ekonomických a sociálnych vplyvov navrhovaných riešení na základe princípu technologickej neutrality a zohľadnenia národných špecifik a predpokladov členských štátov EÚ.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k časti 13 (Analýza jednotlivých ustanovení predkladaného návrhu), Článku 1 ods. 6, ktorým sa dopĺňa nový článok 15a

Podporujeme pozíciu SR na odmietnutie stanovovania čiastkových cieľov podielu OZE v budovách a vyňatia článku 15a.

Odôvodnenie:

Súhlasíme, že ide o zdanlivo indikatívne ciele, ktoré však budú sledované a vyhodnocované, a preto znižujú flexibilitu členského štátu na výber ekonomicky najefektívnejších dekarbonizačných opatrení podľa konkrétnych reálnych podmienok daného štátu. Tiež súhlasíme, že v dôsledku sledovania čiastkových cieľov budú uviaznuté náklady nedávneho prechodu z uhlia na zemný plyn v dôsledku sprísnených environmentálnych limitov v centralizovanom zásobovaní teplom. Budovy kategórie zero-energy sú investične náročné a pre väčšinu obyvateľov SR finančne nedostupné. V poslednej dobe dochádza aj k výraznému nárastu ceny stavebných a inštalačných materiálov. Náklady a ceny sú

kritickým faktorom v SR, kde je vo väčšine regiónov nízka príjmová úroveň obyvateľstva, čo zvyšuje riziko neúmerného nárastu energetickej chudoby.

2. Zásadná pripomienka k časti 13 (Analýza jednotlivých ustanovení predkladaného návrhu), Článku 1 ods. 23, ktorým sa dopĺňa článok 23

Podporujeme pozíciu SR na odmietnutie zmeny podielu OZE z indikatívneho cieľa na záväzný vo vykurovaní a vyňatia tejto zmeny z návrhu smernice.

Odôvodnenie:

Súhlasíme, že centralizované zásobovanie teplom v SR prešlo v posledných rokoch transformáciou z uhlia na zemný plyn a biomasu. Sú tu uviaznuté náklady a obmedzený potenciál biomasy neumožňuje veľký rozvoj OZE pri výrobe tepla. Po odstavení ENO a eliminácii uhlia v sektore energetiky, sa SR zaradi medzi prvých 6 najmenej emisných energetík v EÚ (z pohľadu produkcie gCO₂ na kWh elektriny a tepla). Čiastkové ciele pre OZE presmerujú dekarbonizáciu v SR do energetiky, ktorá je už teraz čistá a zamedzia výberu efektívnejších opatrení na redukciiu CO₂ (energetická efektívnosť v priemysle a doprave, zalesňovanie atď.).

3. Zásadná pripomienka k časti 13 (Pozícia/vyjednávacia inštrukcia k predkladanému návrhu), Redlines – k článku 1 – bodu 15, článku 26 ods. 1, návrhu revízie Smernica 2018/2001)

Za štvrtý odsek navrhujeme doplniť nový piaty odsek v znení: „Vzhľadom na nezastupiteľnú úlohu 1G biopalív v energetickom mixe v doprave SR požadujeme umožniť členským štátom stanoviť si vlastný strop ich využitia tak, aby priemer na úrovni EÚ nepresiahol 7%.“

Odôvodnenie:

Je potrebné zohľadniť aktuálne podmienky a predpoklady jednotlivých krajín a umožniť im dosiahnutie cieľov pri využití najlepších možných dostupných možností. 1G biopalivá vyrábané podľa kritérií trvalej udržateľnosti predstavujú v súčasnosti najdostupnejšiu a najlacnejšiu alternatívu úspory emisií v doprave. Súčasný limit na 1G biopalivá by mal byť zrevidovaný tak, aby bola každému členskému štátu poskytnutá flexibilita s ohľadom na navyšovanie dekarbonizačných cieľov. Členské štáty majú právo využívať svoje vlastné energetické zdroje, v súčasnosti predstavuje priemer využívania 1G biopalív 4 % v rámci EÚ 27 (rozmedzie sa pohybuje od 0 % do 6,8 % v jednotlivých členských štátoch). Každý členský štát by mal mať právo stanoviť si svoj vlastný podiel 1G biopalív, ktorý by smeroval k dosiahnutiu cieľov podielu energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov a znižovania intenzity skleníkových plynov za predpokladu, že celkový podiel 1G biopalív v rámci EÚ nepresiahne 7 % konečnej spotreby energie spotrebovanej v sektore dopravy.

1G biopalivá sú okamžite dostupný a ekonomicky efektívny nástroj na znižovanie emisií v cestnej doprave pre existujúce aj budúce vozidlá. Obavy ohľadom nepriameho vplyvu na využívanie pôdy (ILUC) už boli adresované v r. 2018 delegovaným aktom, kde Komisia označila ako problematickú surovinu výlučne palmový olej, ktorý sa postupne do r. 2030 prestane používať, ostatné suroviny nepredstavujú riziko a preto nie je dôvod ich používanie limitovať.

4. Zásadná pripomienka k časti 13 (Pozícia/vyjednávacia inštrukcia k predkladanému návrhu), Redlines – k prílohe I - bodu 5, prílohe VI časti C, návrhu revízie Smernice 2018/2001)

Za nový piaty odsek navrhujeme doplniť nový šiesty odsek v znení: „Výpočet emisií z pestovania plodín pre výrobu biopalív je potrebné aj naďalej realizovať podľa regionálnych hodnôt NUTS. Na vylepšenie správnosti kalkulácie emisií z pestovania plodín je potrebné používať posledný IPCC report (IPCC 2019)“.

Odôvodnenie:

Výpočet emisií z pestovania plodín pre výrobu biopalív je potrebné aj naďalej realizovať podľa regionálnych hodnôt NUTS, v opačnom prípade vznikne nadbytočná administratívna záťaž resp. zanikne motivácia na vylepšovanie regionálnych hodnôt emisií. Ak sa zruší možnosť používať správy NUTS II, bude nutné prejsť na individuálne výpočty emisií GHG z pestovania plodín u ich pestovateľov. Vzhľadom na ich veľký počet a neexistujúci administratívny aparát u fariem na požadované výpočty bude nemožné v požadovanom čase a kvalite zabezpečiť zber údajov a potrebné výpočty emisií GHG z pestovania plodín. Alternatívou sú tiež referenčné hodnoty zo Smernice, tie sú však tak vysoko stanovené, že by znamenali výrazné zvýšenie emisií GHG z pestovania plodín, čo by viedlo k výraznému poškodeniu konkurencieschopnosti slovenských výrobcov biopalív. Tabuľkové hodnoty tiež nijakým spôsobom nemotivujú k znižovaniu emisií GHG z pestovania.

Posledná publikovaná metodológia v správe IPCC 2019 poskytuje objektívnejšie výsledky ako predchádzajúca metodológia z roku 2016, nakoľko mnohé emisné faktory sú disagregované s ohľadom na typ klímy (mokrú a suchú oblasť).

5. Zásadná pripomienka k časti 13 (Pozícia/vyjednávacia inštrukcia k predkladanému návrhu), Redlines

Za posledný odsek navrhujeme doplniť nový odsek v znení: „Nesúhlasíme s posunom lehoty na vydanie delegovaného aktu upravujúceho metodiku určovania podielu biopalív a bioplynu pre dopravu pochádzajúceho z biomasy spracovávaného v spoločnom procese s fosílnymi palivami (co-processing) a spresnenie metodiky posudzovania úspor emisií skleníkových plynov z RFNBO a Recycled Carbon Fuels z 31.12.2021 na 31. 12. 2024 “.

Odôvodnenie:

Nakoľko legislatívny proces k novelizácii REDII nebude ukončený skôr ako v decembri 2021 je nevyhnuté, aby bol zo strany Európskej komisie dodržaný pôvodný termín na vydanie predmetného nariadenia. Toto je nutné nie len z dôvodu plánovania investícií, ale aj pre výber použitej technológie. Ďalšie oneskorenie o tri roky bude mať negatívny vplyv na plánovanie a realizáciu investícií do nízkouhlíkových technológií. Je taktiež dôležité, aby v prípade zverejnenia metodiky v roku 2021 neboli tieto pravidlá a metódy opäť v krátkom čase opätovne menené.

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LPEU/2021/456>